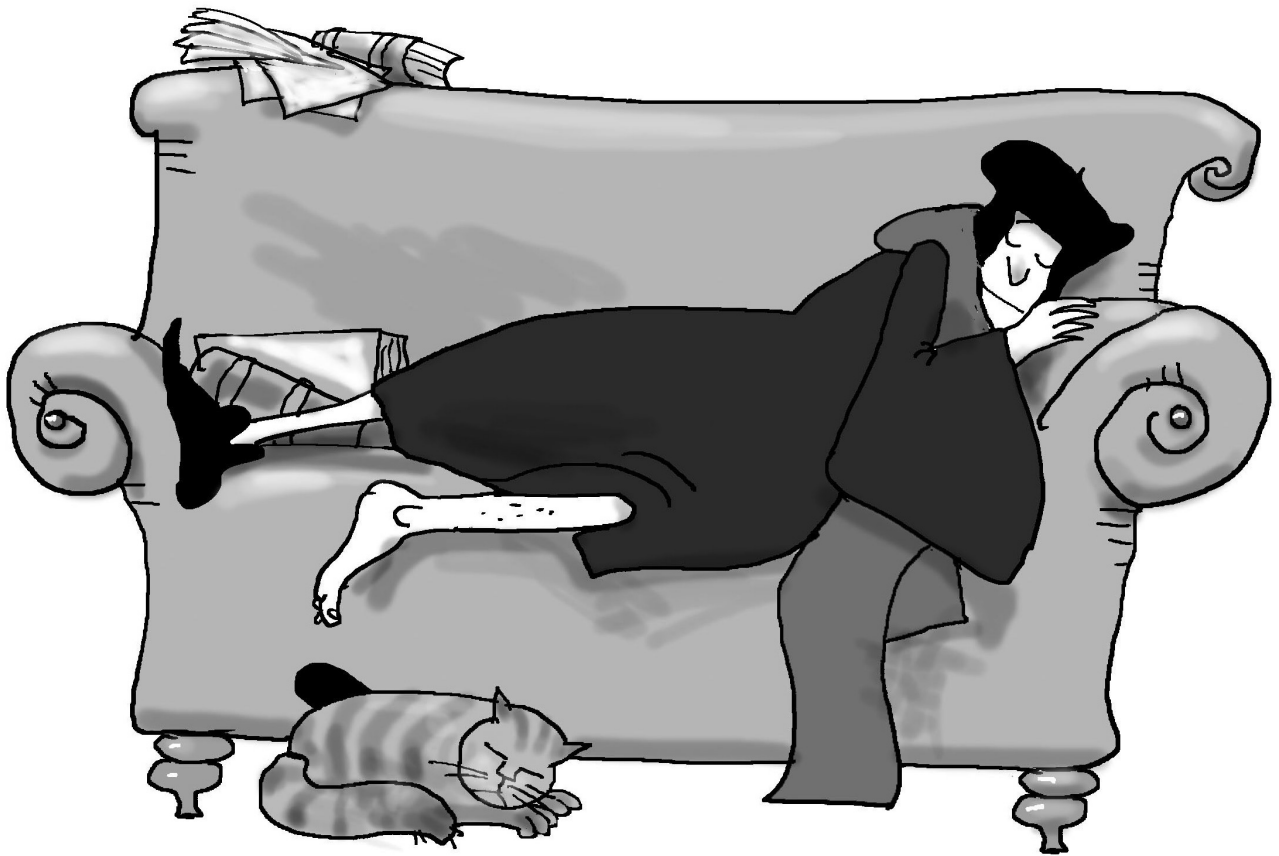

Voorwoord

Sinds 1 januari 2016 verstuurt Gerard de Kleijn elke maand een blog over Erasmus; korte betogen over de urgentie van het denkwerk van Erasmus. Het Erasmus Genootschap Gouda heeft het initiatief genomen om een twintigtal van zijn blogs te bundelen. De mini-essays zijn geïllustreerd door Jan Zandstra. Gerard de Kleijn was in 2016 samensteller van de tentoonstelling "Erasmus, ik wijk voor niemand", in Museum Gouda. Elke dag stond er midden in het museum een tafel om met bezoekers in gesprek te gaan over het Erasmiaans begrip van vriendschap, verdraagzaamheid, vrijheid; met rode wijn, water en brood op tafel.

Ook was hij de initiator van het Erasmusraam in de Sint-Janskerk, ontworpen en uitgevoerd door beeldend kunstenaar en glazenier Marc Mulders.

Gefeliciteerd

...met de geboorte van uw zoon.

28 Oktober 1466 is de geboortedag van Erasmus.

Het kleine mannetje was niet sterk, wel taai.

Hij was vaak ziek, voelde zich zwak, bleef zijn

hele leven last van zijn darmen houden. Geen

mannetjesputter, hij had een hoge piepstem.

Hij werd op school gepest als bastaard en verloor

zijn beide ouders toen hij zestien jaar was.

Zijn liefde voor een medemonnik bleef onbeant-

woord. Hij trok de wijde wereld in, weg van het

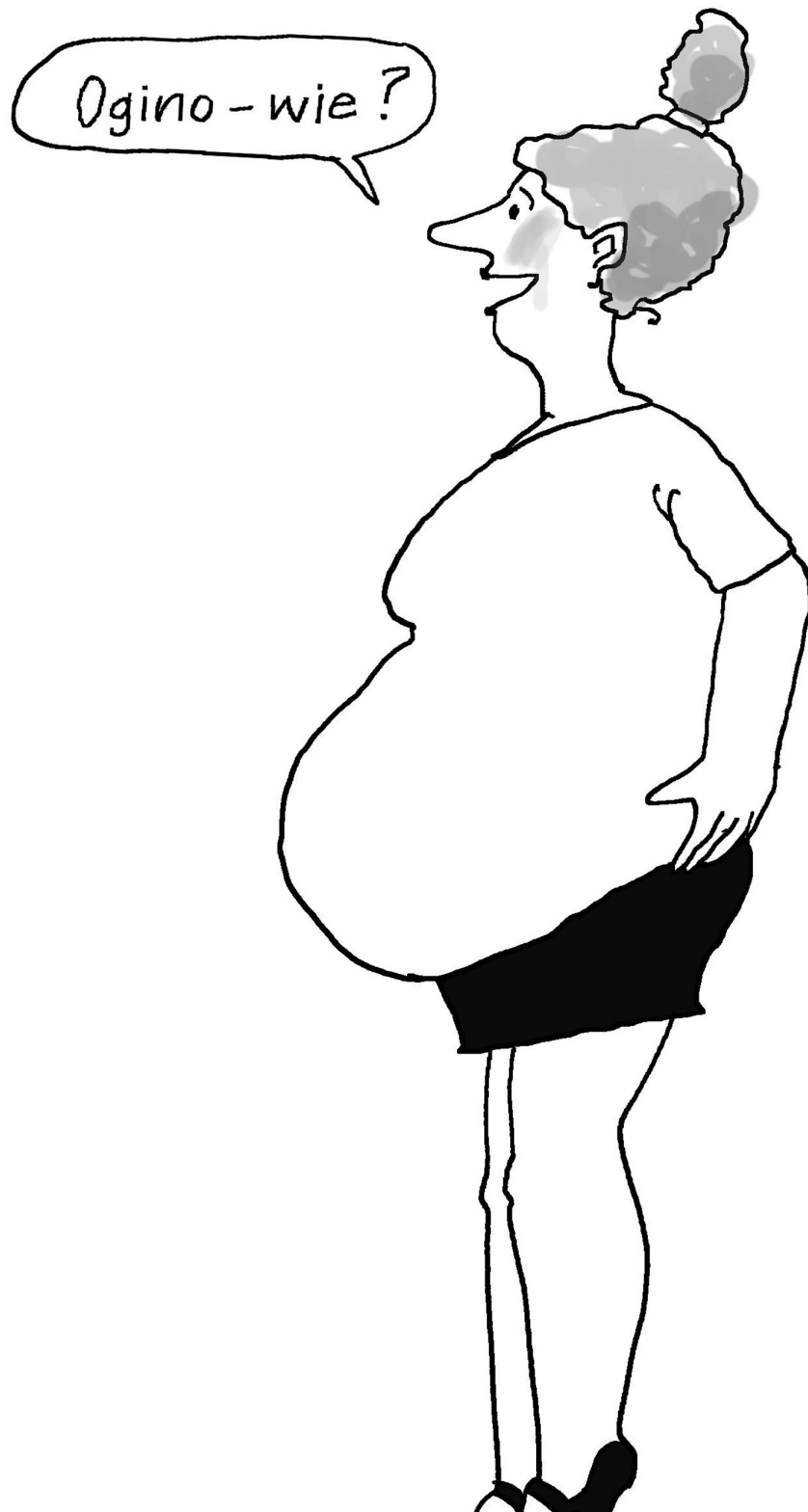
klooster.

Onvoorstelbaar dat dit mannetje met zijn tafel-

gesprekken, boeken en brieven zovelen heeft

bemoedigd in hun strijd om de vrijheid van

geweten en onafhankelijk denken.

Ogino-Knaus

De dichter en letterkundige Anton van Duinkerken verdiepte zich in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog in het werk van Erasmus. Ongetwijfeld om inspiratie te vinden voor het bepalen van zijn houding ten opzichte van het nazisme. Dankzij een schenking ben ik in het bezit gekomen van zijn verzameling boeken over Erasmus. Daaronder ook een boek van Bart de Ligt „Erasmus begrepen uit de geest der Renaissance” uit 1936. Een vurig boek over het humanisme van Erasmus. Liefdevol geschreven. Hij beschrijft het kind Erasmus als een ‘fijn, bekoorlijk, hypernerveus kereltje’, een ‘moederszoontje’, dat uitgescholden werd voor hoerenjong. Anton van Duinkerken heeft in het boek de volgende zin aangestreept en van een uitroep-teken voorzien (met potlood): “In elk geval kan van geluk worden gesproken, dat in roomse kringen de Ogino-Knausmethode toen nog niet in zwang begon te komen. Anders had Nederland wellicht een van zijn grootste zonen gemist.” (Ogino-Knaus verwijst naar het duo artsen dat de periodieke onthouding als methode voor geboortebeperking uitvond.) Ik kan het nooit laten in een tweedehands boek nieuwsgierig de passages te lezen die de eerste lezer van het boek heeft onderstreept. Zo krijg ik ook een beeld van de christenhumanist Anton van Duinkerken. Net als Erasmus was hij opgeleid tot priester en hield hij van Bourgondische wijn. Zijn gedicht “Ballade van den katholiek” is een vooroorlogse aanklacht tegen het anti-

Hoeken en Kabeljauwen

Zelfs Bart van Loo kan in zijn meesterlijke boek *De Bourgondiërs* niet duidelijk maken waar de strijd tussen Hoeken en Kabeljauwen in de 15e eeuw eigenlijk over ging. Als jongeling zag Erasmus in Gouda wel de gevolgen van de bloedige twisten. Zo ontwikkelde hij zijn standpunt over de waanzin van oorlog. Als adviseur van de toekomstige vorst Karel V, die de machtigste man in Europa zou worden, schreef hij: “Laat de vorst overwegen hoe wenselijk, mooi en heilzaam vrede is, hoe rampzalig en vervloekt de oorlog: wat een vloed van lijden zelfs de meest gerechtvaardigde oorlog met zich meebrengt – als er tenminste enige oorlog gerechtvaardigd kan worden genoemd.” “

Karel V heeft zich niet aan het dringend advies gehouden, al droeg hij de woorden van Erasmus wel als een soort kompas met zich mee. Toen Karel V veertig jaar na het advies van Erasmus troonsafstand deed, vroeg hij de Staten-Generaal met onvaste stem en tranen in de ogen hem zijn fouten te vergeven. Dat zie je wel vaker, dat het geweten van machthebbers na hun aftreden begint op te spelen.

